

TİCARİ ETLİK VE YUMURTACI KANATLI İŞLETMELERİNİN BİYOGÜVENLİK TALİMATI

1. AMAÇ

1.1.Ülkemizde faaliyet gösteren ticari yumurtacı ve etlik işletmelere kanatlı hayvan hastalıklarına yol açan biyolojik etkenler ile halk sağlığını etkileyen zoonotik etkenlerin giriş ve çıkışı ile biyogüvenlik denetiminden geçmeyen işletmelere hayvan sevkini engellemektir.

2. KAPSAM

2.1. Bu talimat, organik yumurta ve et üretimi yapan kanatlı işletmeler dahil olmak üzere, gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından yeni kurulan veya kurulmuş olan tavuk, hindi, ördek, kaz, devekuşu, bıldırcın ve benzeri çiftlik veya işletme ortamında yetiştiriciliği yapılan ticari etlik ve yumurtacı kanatlı işletmeler ile sahip olması gereken teknik, hijyenik, sağlık şartları ve bu talimat hükümlerine uyulmaması durumunda uygulanacak işlemleri kapsar.

3. DAYANAK

3.1.11/6/2010 tarih ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 3/6/2011 tarih ve 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

4. İL VE İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ SORUMLULUKLARI

4.1.İl Müdürlükleri denetlenen işletme sayılarını EK-1'de yer alan Kanatlı İşletmeleri Faaliyet Raporu ile her yıl Temmuz (ilk 6 aylık faaliyet) ve Ocak (bir sene içindeki faaliyetler olmak üzere) ayının 20'sine kadar faaliyetlerini Genel Müdürlüğe bildirecektir.

4.2.İşletme Denetim Ekiplerinin oluşturulması, denetim programlarının planlanması ve takibi konusunda yapılacak işlemler hayvan sağlığından sorumlu Şube Müdürü tarafından yapılacaktır.

4.3.İşletme Denetim Ekipleri, hayvan sağlığından sorumlu Şube Müdürü başkanlığında, yılda en az 2 defa düzenli aralıklarla yapılan çalışmalarını değerlendirmek üzere toplanacaktır. Toplantıda görüşülen konular tutanak altına alınacaktır.

4.4.Tüm ticari kanatlı işletmelerine İl/İlçe Müdürlüklerince TURKVET veri tabanından İşletme Numarası verilecek, işletmedeki kümes sayısı kadar sürü açılacak ve koordinatları tespit edilerek veri tabanına işlenecektir. Veri tabanına işlenen bilgiler sürekli güncel tutulacaktır.

4.5.İl/İlçe Müdürlükleri, verdikleri işletme ve kümes numaralarını ve bu Talimatta yer alan Kanatlı İşletmesi Sahiplerinin/İşletmecilerinin Uyması Gereken Kurallar ve alınması gereken asgari teknik, hijyenik ve sağlık şartlarını işletme sahipleri veya işletmecilerine yazılı olarak bildirecektir. Yazıda bu Talimatta belirtilen şartlara uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımlar da belirtilecektir. Ayrıca yazıda işletmecinin işletmesini kiraya verdiğinde bu bilgileri kiracıya vermekle yükümlü oldukları da bildirilecektir.

4.6.İl/İlçe Müdürlükleri işletme sahipleri/işletmecileri için bu Talimat hükümleri hakkında eğitimler düzenleyecektir.

4.7.60 hafta ve üzeri çıkma diye tabir edilen hayvanlar sadece kesim amacı ile kesimhaneye, itlaf ve imhası için rendering tesisine ya da ihracat amacıyla sevk edilecektir.

4.8.Çıkma tavuk kesen kesimhane bulunan İl Müdürlükleri sevk edilen hayvan adedi ile kesilen hayvan adedini karşılaştırarak uyumsuzluk tespit etmesi halinde usulsüz sevkten dolayı yasal işlem uygulanacaktır.

4.9.Bu Talimat ile belirlenen biyogüvenlik önlemlerini almadığı tespit edilen işletmeye ait sürü TURKVET sistemi Kanatlı Veri Tabanından pasif hale getirilerek işletmeye hayvan sevk edilmesi önlenir. Bu durum işletme sahibinin belirtilen şartları sağladığını beyan edene ve yapılan denetimde şartların sağlandığı teyit edilene kadar devam eder. Denetim sonucunun olumlu olması durumunda işletmenin sürüsü TURKVET sisteminden aktif hale getirilerek hayvan sevk edilmesi sağlanır.

4.10. İl/İlçe Müdürlükleri ihbarı mecburi hastalıktan dolayı ölen veya itlaf edilen hayvanları öncelikle işletme içerisinde imha edecektir. Bunun mümkün olmadığı durumlar için ise hayvanların gömüleceği yerler ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordineli bir şekilde yer belirlenecektir.

5. İL/İLÇE MÜDÜRLÜKLERİNDE TUTULACAK KAYITLAR VE BULUNDURULACAK BELGELER

5.1.İl/İlçe Müdürlükleri aşağıda belirtilen kayıtları 5 yıl süre ile tutmakla yükümlüdür.

5.1.1.Sürekli güncelleştirilen kanatlı işletme kayıtları,

5.1.2.Sevk edilen kanatlı hayvan ve ürünleri için düzenlenen Veteriner Sağlık Raporları,

5.1.3.İşletme Denetim Ekibinin oluşturulması, denetim programlarının planlanması ve takibi konusunda yapılan işlemlere ilişkin kayıtlar,

5.1.4.İşletme Denetim Ekipleri ile hayvan sağlığından sorumlu Şube Müdürü başkanlığında, yılda en az 2 defa düzenli aralıklarla çalışmaları değerlendirmek üzere yapılan toplantılara ait tutanaklar ve Genel Müdürlüğe gönderilen faaliyet formları,

5.1.5.İşletmelerde ihbari mecburi hastalık çıkması durumunda; laboratuvar teşhis raporları ile yapılan işlemlere ait hastalık çıkış ve hastalık çıkış-sönüş raporları,

5.1.6.İşletmelerde yapılan denetimlerde kullanılan İşletme Denetim Raporunun sureti,

5.1.7.İşletmelerle ve kanatlı kesimhane ve/veya kombinalarla yapılan yazışmalar,

5.1.8.İşletmelerde uygulanacak aşılamalara ait hangi aşuların hangi gün yapılacağını belirten Genel Aşılama Programı Formları (EK-3) ile uygulamalara ilişkin aylık ve yıllık (yumurtacı tavukların) bilgileri içeren belgeler,

5.1.9.Kanatlı hayvanlar ve etlerine yönelik olarak Ülkesel Kalıntı İzleme Programı kapsamında alınan numunelere ait belgeler, sonuç raporları ve kalıntı bulunması durumunda yapılan işlemlere ait belgeler,

5.1.10.Uygulanan cezai işlemlerle ilgili dokümanlar.

6. KANATLI KOMBİNA VE/VEYA KESİM HANELERİN SORUMLULUKLARI

6.1.Kombina ve/veya kesimhaneler, sözleşmeli çalıştıkları işletmelere ait bilgileri Kanatlı Kombina ve/veya Kesimhanelerle Sözleşmeli Olarak Çalışan İşletmelere Ait Bilgi Formunu (EK-10) il bazında hazırlayarak, işletmelerin bağlı bulunduğu İl ve İlçe Müdürlüklerine bildirecektir. Ayrıca yeni eklenen işletmeleri Ek-10 ile üretimden çıkan işletmeleri ise Ek-11 ile her ayın ilk haftasında işletmelerin bağlı bulunduğu İl ve İlçe Müdürlüklerine bildirecektir.

6.2. Kombina ve/veya kesimhaneler, sözleşmeli olarak çalıştıkları işletme dışında sözleşmesiz olarak kestikleri hayvanlara ait işletme bilgilerini de İl bazında hazırladıkları Kanatlı Kombina ve/veya Kesimhane İle Sözleşmeli Çalışmayan İşletmelere Ait Bilgi Formunu (EK-12) her ayın ilk haftasında işletmelerin bağlı bulunduğu İl ve İlçe Müdürlüklerine bildirecektir.

7. AŞILAMA BİLGİLERİ

7.1. Kombina ve/veya kesimhaneler, kendileri ile çalışan işletmelerdeki kanatlılara uygulanacak genel aşılama programlarını Genel Aşılama Programı Formu (EK-3) ile işletmelerin bağlı bulunduğu İl veya İlçe Müdürlüğü'ne bildirecektir. Eğer birden fazla program uygulanıyorsa her program için, uygulandığı bölgeler de yazılarak, ayrı form düzenlenecektir. Kanatlı kombina ve/veya kesimhaneler, aşılama programları değişikçe aşılama programlarını işletmelerin bağlı bulunduğu İl ve İlçe Müdürlüğüne bildirir.

7.2. Kombina ve/veya kesimhaneler, kendileri ile çalışan kümeslerdeki kanatlılara uygulanan aşılamalara ait bilgileri (kümes numaraları, hangi hastalığa karşı aşılandıklarını ve aşılanan hayvan sayısını) toplu olarak, işletmelerin bağlı buldukları İl ve İlçe Müdürlüklerine bildireceklerdir. Bir sürüye, aynı hastalığa karşı yapılan (rapelli aşılardan) 2-3 aşı uygulamasından sadece linci aşılama bilgileri (Aşının hangi hastalığa karşı yapıldığı ve aşı yapılan hayvan sayısı) İl/İlçe Müdürlüğüne bildirilecektir.

7.3. Uygulamalara ilişkin aşılama sonuçları ticari etlik sürülere uygulanan aşılardan aylık olarak, ticari yumurtacı sürülere uygulanan aşılardan yıllık olarak (Aralık ayının 25'ine kadar) İl/İlçe Müdürlüğüne bildirilecektir. Bir sürüye, aynı hastalığa karşı yapılan(rapelli aşılardan) 2-3 aşı uygulamasından sadece birinci aşılama bilgileri (Aşının hangi hastalığa karşı yapıldığı ve aşı yapılan hayvan sayısı) İl/İlçe Müdürlüğüne bildirilecektir.

7.4.İl/İlçe Müdürlükleri uygulamalara ilişkin aşılama bilgileri (aşının hangi hastalığa/hastalıklara karşı yapıldığı ve aşı yapılan hayvan sayısı) her ay Koruma ve Kontrol Uygulama Cetveli ile Bakanlığa bildirilecektir. Bir sürüye, aynı hastalığa karşı yapılan (rapelli aşılardan) 2-3 aşı uygulamasından sadece birinci aşılama bilgileri Bakanlığa bildirilecektir.

8. SORUMLU/SÖZLEŞMELİ VETERİNER HEKİMLERİN SORUMLULUKLARI

8.1. Kombina ve/veya kesimhanelerde çalışan sorumlu/sözleşmeli veteriner hekimler İşletme Aşılama Kayıt Belgesi (Ek-4), Hayvanlara Uygulanan Veteriner İlaçları İçin Kayıt Belgesi (Ek-6) ile Kesime Gönderilen Kanatlı Hayvanlara ait Bilgi Formunun (Ek-8) doldurulmasından diğer kayıtların da işlenmesinden ve tutulmasından işletme sahibi/işletmecisi ile birlikte sorumludur.

8.2. Sorumlu/Sözleşmeli Veteriner Hekim sorumlu bulunduğu işletmelerde uygun sağlıklı üretim yapılmasından, kanatlı hayvan hastalıklarının yayılmasının engellenmesi ve toplum sağlığına zarar vermesini önleyecek doğru tedbirlerin alınmasından işletme sahibi/işletmecisi ile birlikte sorumludur.

8.3. Sorumlu/Sözleşmeli Veteriner Hekim işletmede ihbarı mecburi hastalık görüldüğünde hemen İl/İlçe Müdürlüğüne bildirmekle sorumludur.

8.4. Sorumlu/Sözleşmeli Veteriner Hekim, kesimden 72 saat önce kümesteki hayvanları ve kayıtları kontrol edecek ve Kesime Gönderilen Kanatlı Hayvanlara Ait Bilgi Formunu (EK-8) düzenleyerek kesimi yapacak kombina ve/veya kesimhanedeki ve İl/İlçe Müdürlüğündeki Resmi Veteriner Hekime göndermekle sorumludur.

8.5. Kanatlı işletmesi herhangi bir veteriner hekim ile sözleşmeli çalışmıyor ve hizmet satın alımı yöntemi ile çalışıyor ise birinci fıkrada belirtilen belgeler hizmet satın alımı yaptığı veteriner hekimler tarafından doldurulacaktır.

9. İŞLETMELERDE TUTULMASI GEREKEN KAYITLAR

9.1.İşletmelerde aşağıda belirtilen belgelerin tutulması zorunludur.

9.1.1.İşletmeye konulan ve işletmeden çıkan hayvanların sevklerine ait belgeler veya fotokopileri.

9.1.2.İşletme tarafından her yetiştirme dönemi için ölen hayvan sayısı, yem ve su tüketimi, yumurta verimi ve canlı ağırlık artışının günlük olarak kayıt edildiği kümes kartı.

9.1.3. Her bir kümes için ayrı ayrı EK-4 yer alan İşletme Aşılama Kayıt Belgesi ile işletmeye gelen tüm aşılama faturaları veya irsaliyeleri.

9.1.4. Kanatlıların kuluçkahaneden veya başka bir işletmeden gelmesi durumunda geldiği işletmede yapılan aşılama bilgilerini gösteren belge. (Veteriner Sağlık Raporunda aşılama bilgileri belirtilmişse bu belge aranmaz)

9.1.5.İşletmedeki kanatlılara yapılan aşılamalara ait, varsa yapılan aşı etkinlik (bağışıklık) test sonuç belgeleri.

9.1.6. Her bir kümes için ayrı ayrı kullanılan ilaçlara ait reçete ve ilaçlara ait faturaların veya irsaliyeler, işletmede ilaçlı yem kullanılması durumunda ilaçlı yem için kesilen reçetenin bir örneği.

9.1.7. Reçetede belirtilen ilaçların uygulama tarihleri EK-6' da yer alan Hayvanlara Uygulanan Veteriner İlaçları İçin Kayıt Belgesi. (EK-6 işletme için tek bir belge olarak düzenlenecektir)

9.1.8.EK- 8' de yer alan Kesime Gönderilen Kanatlı Hayvanlara Ait Bilgi Formu. (İşletme sorumlusu veya işletmenin düzenli kontrollerinden sorumlu veteriner hekim tarafından doldurularak kesimden en fazla 72 saat önce kesimin yapılacağı kesimhane ve/veya kombinaya ve bağlı bulunduğu İl/İlçe Müdürlüğüne verilecektir)

9.1.9. Her bir kümes için ayrı ayrı EK-5'de yer alan Kanatlılarda Kullanılan Yem ile İlgili Tutulması Gereken Bilgi Formu ile gelen yemlere ait fatura veya irsaliyeler. (Kendi yemini yapan işletmelerde yem fatura ve irsaliyesi aranmayacaktır)

9.1.10.İşletmeye gelen ziyaretçiler için Ek-9'da yer alan Ziyaretçi Kayıt Formu.

9.1.11.İşletmede kullanılan suyun kullanılabilir olduğuna dair resmi kurumlardan birine yılda en az bir defa yaptırılan fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik analiz raporları.

9.1.12.İşletmelerde haşere, kemirici ve diğer zararlılara karşı mücadele için yapılan kayıtlar. (İstasyon çizimi, kullanılan ilaçlara ait fatura veya irsaliye, aktivasyon formu gibi)

9.1.13. Herhangi bir kesimhane ve/veya kombina ile çalışan işletmelerin sözleşme örneği.

9.1.14. Hastalık görülmesi durumunda; teşhise ait veteriner raporu ve numune alma ve göndermeye ait belgeler, laboratuvar sonuç raporları ve yapılan işlemlere ait diğer tüm dökümanlar.

9.1.15. Hastalık nedeniyle işletmede bulunan kanatlı ve yumurta gibi hayvansal kökenli gıdaların imha edilmesi durumunda EK-9'de yer alan Hayvan ve Hayvansal Kökenli Gıda İmha Tutanağı işlenecektir.

9.1.16. Kalıntı İzleme Programı çerçevesinde işletmelerden kanatlı canlı hayvan, su ve yem numunelerinin alındığı "Numune Alma Tutanakları" ve bunlara ait analiz

sonuçları ile alınan numunede kalıntı ya da kullanımı yasak madde tespiti durumunda yapılan işlemler, alınan önlemlere ait belgeler.

9.2. İşletme sahipleri/işletmecileri/sorumlu veya sözleşmeli veteriner hekimleri tarafından birinci fıkrada belirtilen kayıtlar her bir kümes için ayrı ayrı dosyalar halinde düzenli olarak tutulacak ve bu dosyalar işletmede en az 5 yıl süre ile saklanacaktır.

9.3. İşletmelerine İl/İlçe Müdürlüğü tarafından verilen işletme numarasını kümesin giriş kapısının üzerine görülür şekilde asacaktır.

10. KAPALI SİSTEM İŞLETMELERDE ALINMASI GEREKEN BİYOGÜVENLİK ÖNLEMLERİ

10.1. İşletme alanında alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.1.1. İşletmenin sınırları her türlü hayvan girişini engelleyecek şekilde tel örgü ya da çit ile çevrilmelidir.

10.1.2. İşletme giriş kapısı sürekli kilitli tutulmalıdır.

10.1.3. İşletme girişinde el ve ayak dezenfektanı bulundurulmalı, elbise değişimini sağlayacak özel bir bölüm bulunmalı, işletme alanına girecek kişiler kıyafet değiştirmeden içeriye alınmamalı ya da biyogüvenlik elbisesi giydirilerek içeri alınmaları sağlanmalıdır.

10.1.4. İşletmelerde kullanılan ekipman ve malzemeler kuş ve diğer hayvanların girişinin engellendiği kapalı alanlarda saklanmalıdır.

10.1.5. İşletme kapılarının önü ve çevresi uygun şekilde betonlanmış olmalıdır.

10.1.6. Araçların işletme alanına sokulmaması için her türlü önlem alınmalıdır. İşletme alanına girişi zorunlu yem ve hayvan nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu sağlayacak uygun ekipman veya sistemler kurulmalıdır. Araçlar giriş/çıkışlarda önce temizlenmeli sonra dezenfekte edilmelidir.

10.1.7. İşletmeye gelen araç sürücülerinin işletme alanında dolaşmalarına izin verilmemelidir.

10.1.8. Yıkama suları kapalı drenaj sistemi ile fosseptik çukurunda toplanmalıdır.

10.1.9. İşletmede yağmur sularının işletme içinde ve kümes aralarında birikmemesi için drenaj sistemi bulunmalıdır.

10.1.10. İşletme alanında yem, çöp, ağaç, su birikintisi gibi yabancı kuşları cezbedecek oluşumlara yer verilmemelidir.

10.1.11. Ölen hayvanların imhası için işletme kapasitesine uygun büyüklükte ve uygun yapıda ölü imha çukuru ya da yakma fırını bulunmalıdır.

10.1.12. Dönem sonunda kümeste kesinlikle canlı hayvan bırakılmamalıdır.

10.1.13. İşletme alanında yetiştirilen türün haricinde kanatlı hayvan, av hayvanı, kedi ve köpek gibi diğer hayvanlar bulunmamalıdır. Güvenlik açısından köpek bulunacaksa sürekli bağlı tutulmalı ve işletmede ölen hayvanlar ile beslenmemelidir.

10.1.14. İçme suyu depoları ve su tankları sistemi dezenfekte edilebilir nitelikte olmalıdır.

10.1.15. İşletmelede gübre çukuru varsa kesinlikle üstünün kapalı olması gerekmektedir.

10.2. Kümeslerde yapısal olarak alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.2.1. Kümesler beton zeminli, kolay yıkanabilir tavan ve duvarlara sahip olmalıdır.

10.2.2. Kümeslerde servis odaları mevcut olmalıdır. Servis odasında el ve ayak temizlik ve dezenfeksiyonunu yapabilecek düzenek/malzeme olmalıdır.

10.2.3. Kemirgen ve haşere mücadele düzenekleri bulunmalı, kemirgen hareketliliği izlenmelidir.

10.2.4.Kümeslere yabancı kuşların girmesini engelleyecek her türlü tedbir (kuş teli gibi) alınmalıdır.

10.3. Personel ve ziyaretçilerin uyması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.3.1.İşletme çalışanları, diğer işletmeleri ziyaret etmemeli, zati ihtiyaç da dahil olmak üzere kanatlı hayvan beslemelerine izin verilmemelidir.

10.3.2.İşletmede daima özel çalışma kıyafeti ve çizme giyilmelidir. İşletme içerisinde ve dışında kullanılan kıyafet ve çizmeler farklı olmalıdır.

10.3.3.Personel kümes içerisine girişinde ellerini deterjanlı su ile yıkamalı ve el dezenfektanı ile dezenfekte etmelidir.

10.3.4.Personel kümese girerken ve çıkarken dezenfektanlı ayak banyolarını kullanmalıdır. Ayak dezenfeksiyonu için hazırlanan solüsyon sürekli kontrol edilmeli ve belirli periyotlarda değiştirilmelidir.

10.3.5.Teknik ve hizmet personeli ile Bakanlık personeli dışında çevrede bulunan diğer işletmelerden ziyaretçi kabul edilmemelidir. Söz konusu personelin ziyareti sırasında temiz kıyafet ve çizme giymeleri sağlanmalıdır.

10.3.6.Ziyaretçilerin işletmelere giriş/çıkışlarda ve işletme içerisinde bir bölümden bir bölüme geçerken mutlaka dezenfektanlı ayak banyoları ve el dezenfektanlarını kullanmaları sağlanmalıdır.

10.4. Kemirgen kontrolü ve haşere mücadelesi için alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.4.1.İşletme ve kümes çevreleri temiz tutulmalıdır.

10.4.2.İnşaat atığı veya çöpler ortama gelişigüzel bırakılmamalı, ağzı sıkıca kapatılabilen ekipmanlarda saklanmalıdır.

10.4.3.Ortamda kemirgen ve haşerelere yuva olabilecek malzeme ya da atık yığınları bulundurulmamalıdır.

10.4.4.İşletme binasına giren boruların girişleri tel ızgara ile kapatılmalıdır.

10.4.5.Kümes çevresi en az elli santimetre genişliğinde beton trotuar ile çevrilmeli, işletme ara yolları beton, asfalt, taş döşeme veya benzer malzemeyle döşenmelidir. Yabancı ot ile mücadele edilmelidir.

10.4.6.Devre sonlarında haşere mücadelesi yapıp, yuva oluşturabilecek çatlak ve yarıklar tamir edilmelidir.

10.5. Altlık materyalinin işletmeye giriş ve çıkışında alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.5.1.İşletmeler arası bulaşmayı engelleyebilmek için altlık materyalinin nakli tek kullanımlık ambalajlar ile yapılmalıdır.

10.5.2.Altlık materyali ambalajı kullanım sonunda imha edilmelidir.

10.5.3.Dönem sonunda bütün altlık kümeslerin içerisinden uzaklaştırılmalıdır. Altlık işletmede depolanmamalı ve diğer işletmelere zarar vermeyecek şekilde değerlendirilmelidir.

10.5.4.Altlık işletmeden uzaklaştırılırken kullanılan araç kasası altlığı etrafa saçmayacak şekilde olmalı ya da branda ile kapatılmalıdır.

10.5.5.Altlık içerisinde ölü hayvan bırakılmamalıdır.

10.5.6.Hastalık geçiren ya da hastalık şüphesi bulunan kümeslerdeki altlıklara uzaklaştırılmadan önce uygun dezenfektanlarla muamele edilmeli, kümes bir kaç gün kapalı tutulmalı, altlıklar daha sonra uzaklaştırılmalıdır.

10.6. Kümes boşaltıldıktan sonra yapılacak temizlik ve dezenfeksiyon sırasında alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.6.1.Altlık çıkarıldıktan sonra kaba pislikler kazınıp süpürülmelidir.

10.6.2.Tüm yüzeyler tazyikli su ile yıkanmalı daha sonra organik kirlerin uzaklaştırılması için deterjan uygulaması, sonra da yıkama yapılmalıdır.

10.6.3. Temizlik işlemi bittikten sonra kümes kurumaya bırakılmalı, takiben dezenfeksiyon işlemi gerçekleştirilmelidir.

10.6.4. Fan ve ped altları, ulaşılmaması zor yerler ve kapı çevresinin temizlik ve dezenfeksiyonuna özellikle dikkat edilmelidir.

10.6.5. Yemlik ve suluklar da uygun şekilde yıkanıp, dezenfekte edilmelidir.

10.6.6. Dezenfeksiyon sonrası altlık serilip kümes içerisinde kullanılacak ekipmanlar içeriye alındıktan sonra fumigasyon uygulanmalıdır.

10.7. Salgın hastalıkların önlenmesi ve kontrolü amacı ile alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

10.7.1. Farklı yaş ve türdeki hayvanlar aynı küme bulundurulmayacaktır.

10.7.2. Kümesler düzenli olarak kontrol edilerek hastalık şüphesi olan kanatlılar derhal işletme sorumlu veteriner hekimine yoksa İl/İlçe Müdürlüğüne bildirilmelidir.

10.7.3. Hastalıktan şüphe edilen durumlarda, şüpheli alanlarla temas en aza indirilmeli ve geçişler sınırlandırılmalıdır.

10.7.4. İhbarı mecburi hastalık tespitinde İl/İlçe Müdürlüğüne haber verilmelidir.

10.7.5. İşletmelerde kullanılan ekipmanlar ve diğer malzemeler başka işletmeler ile paylaşılmamalıdır.

10.7.6. Tüm ekipmanlar düzenli olarak temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir. Temizlik ve dezenfeksiyon işlemi uygulanmamış alet ve ekipmanlar kümesler arasında kullanılmamalıdır.

10.7.7. İşletmelerde yem depolaması sadece silo sistemi ile yapılmalıdır.

10.7.8. Yem siloları yeniden doldurulmadan önce temizlenmeli ve fumige edilmelidir.

11. AÇIK SİSTEM İŞLETMELERDE ALINMASI GEREKEN BİYOGÜVENLİK ÖNLEMLERİ

11.1. İşletme alanında alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

11.1.1. Hayvanların belli zamanlarda içeri girmeleri için kapalı bir barınak bulunmalıdır. Bu barınak sağlık ve hijyen şartlarını sağlayacak uygun malzemeden (çadır malzemesi hariç) yapılmış olmalıdır.

11.1.2. İşletme ve çevresi temiz tutulmalıdır.

11.1.3. Hayvanların gezinti alanının etrafı tel veya çit ile üstü ise yabani hayatla teması kesecek şekilde tel veya ağ gibi başka bir yapı malzemesi ile kapatılmalıdır.

11.1.4. İşletme giriş kapısı sürekli kilitli tutulmalıdır.

11.1.5. İşletme girişinde el ve ayak dezenfektanı bulundurulmalı, elbise değişimini sağlayacak özel bir bölüm bulunmalı, işletme alanına girecek kişiler kıyafet değiştirmeden içeriye alınmamalı ya da biyogüvenlilik elbisesi giydirilerek içeri alınmaları sağlanmalıdır.

11.1.6. İşletmede kullanılan ekipman ve malzemeler kuş ve diğer hayvanların girişinin engellendiği kapalı alanlarda saklanmalıdır.

11.1.7. Araçların işletme alanına solkulmaması için her türlü tedbir alınmalıdır. İşletme alanına girişi zorunlu yem ve hayvan nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu sağlayacak uygun ekipman veya sistemler kurulmalıdır. Araçlar giriş/çıkışlarda önce temizlenmeli sonra dezenfekte edilmelidir.

11.1.8. Yağmur sularının işletme içinde birikmemesi için drenaj sistemi bulunmalıdır.

11.1.9. İşletme alanında yem, çöp, ağaç, su birikintisi gibi yabani kuşları cezbedecek oluşumlara yer verilmemelidir.

11.1.10. Ölen hayvanların imhası için işletme kapasitesine uygun büyüklükte ve uygun yapıda ölü imha çukuru ya da yakma fırını bulunmalıdır.

11.1.11.Dönem sonunda işletmede kesinlikle canlı hayvan bırakılmamalıdır.

11.1.12.İşletmede bulunan yemlik ve suluklar uygun şekilde yıkanıp, dezenfekte edilmelidir

11.1.13.İşletme alanında yetiştirilen türün haricinde kanatlı hayvan, av hayvanı, kedi ve köpek gibi diğer hayvanlar bulunmamalıdır. Güvenlik açısından köpek bulunacaksa sürekli bağlı tutulmalı ve işletmede ölen hayvanlar ile beslenmemelidir.

11.1.14.İçme suyu depoları ve su tankları sistemi dezenfekte edilebilir nitelikte olmalıdır.

11.1.15. Kemirgen ve haşere mücadele düzenekleri bulunmalı, kemirgen hareketliliği izlenmelidir.

11.2. Personel ve ziyaretçilerin uyması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

11.2.1.İşletme çalışanları, diğer işletmeleri ziyaret etmemeli, zati ihtiyaç da dahil olmak üzere kanatlı hayvan beslemelerine izin verilmemelidir.

11.2.2.İşletmede daima özel çalışma kıyafeti ve çizme giyilmelidir. İşletme içerisinde ve dışında kullanılan kıyafet ve çizmeler farklı olmalıdır.

11.2.3. Personel işletme içerisine girişinde ellerini deterjanlı su ile yıkamalı ve el dezenfektanı ile dezenfekte etmelidir.

11.2.4. Personel işletmeye girerken ve çıkarken dezenfektanlı ayak banyolarını kullanmalıdır. Ayak dezenfeksiyonu için hazırlanan solüsyon sürekli kontrol edilmeli ve belirli periyotlarda değiştirilmelidir.

11.2.5. Teknik ve hizmet personeli ile Bakanlık personeli dışında çevrede bulunan diğer işletmelerden ziyaretçi kabul edilmemelidir. Söz konusu personelin ziyareti sırasında temiz kıyafet ve çizme giymeleri sağlanmalıdır.

11.2.6. Ziyaretçilerin işletmelere giriş/çıkışlarda ve işletme içerisinde bir bölümden bir bölüme geçerken mutlaka dezenfektanlı ayak banyoları ve el dezenfektanlarını kullanmaları sağlanmalıdır.

11.3. Kemirgen kontrolü ve haşere mücadelesi için alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

11.3.1.İnşaat atığı veya çöpler ile kemirgen ve haşerelere yuva olabilecek malzeme ya da atık yığınları ortama gelişigüzel bırakılmamalı, ağız sıkıca kapatılabilen ekipmanlarda saklanmalıdır.

11.4. Salgın hastalıkların önlenmesi ve kontrolü amacı ile alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri:

11.4.1. Farklı yaş ve türdeki hayvanlar aynı kümeste bulundurulmayacaktır.

11.4.2.Kümesler düzenli olarak kontrol edilerek hastalık şüphesi olan kanatlılar derhal işletme sorumlu veteriner hekimine yoksa İl/İlçe Müdürlüğüne bildirilmelidir.

11.4.3.İhbarı mecburi hastalık tespitinde İl/İlçe Müdürlüğüne haber verilmelidir.

11.4.4.İşletmelerde kullanılan ekipmanlar ve diğer malzemeler başka işletmeler ile paylaşılmamalıdır.

11.4.5.Tüm ekipmanlar düzenli olarak temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.

11.4.6. Yemlerin depolaması kontaminasyona izin vermeyecek şekilde yapılmalıdır.

12. İŞLETMELERE YENİDEN HAYVAN KONULMASI

12.1. Bu Talimatın yayımından sonra bir işletmeye hayvan konabilmesi için Talimat kapsamında denetlenecektir. Denetleme sonucu uygun değilse TURKVET sisteminde bulunan Kanatlı Veri Tabanından sürü pasif hale getirilerek hayvan sevki eksiklikler giderilene kadar engellenecektir. Bu Talimatın yayımından sonra her bir işletme ilk hayvan girişi öncesinde denetlenecektir. Daha sonraki

denetimler, İl Müdürlüğünün belirlediği risk esasına göre ilin işletme sayısının yıllık en az % 10'unu kapsayacak şekilde gerçekleştirilecektir.

12.2. İki üretim arasındaki temizlik ve dezenfeksiyon süresi; hastalık çıkmaması durumunda broiler için en az 10 gün (kümes altının kurumasına bağlı olarak), yumurtacılar için en az 21 gün olacaktır.

12.3. İşletmede avian influenza çıkması durumunda işletmeye yeniden hayvan konulması için aşağıdaki belirtilen hususlar uygulanacaktır.

12.3.1. İşletmede ilk olarak temizlik daha sonra da en az 2 defa dezenfeksiyon yapılacaktır.

12.3.2. Hastalık çıkan işletmede ilk olarak bu Talimat kapsamında biyogüvenlik açısından denetim yapılır. Şartlar uygun değilse TURKVET sisteminde bulunan Kanatlı Veri Tabanından sürü pasif hale getirilerek işletmeye hayvan sevk edilmesi engellenir.

12.3.3. Denetim sonucu uygun ise hastalık sönüşünden 5 gün sonra hastalık görülen işletmeler ile mihrakı çevreleyen yarıçapı 10 km olan gözetim bölgesinde yer alan hastalık bulaşma riski yüksek olması nedeniyle itlaf uygulanan işletmelere kapasitesinin en az % 1 olacak şekilde ve en az üç haftalık yaşta sentinel (duyarlı gözücü) hayvanlar konacak ve deneme üretimi yapılacaktır.

12.3.4. Sentinel hayvanlar kümeste serbest dolaşıma sahip olacak, kümesin geniş bir yüzeyi ile temas edecek ve kümese eşit olarak dağıtılacaktır.

12.3.5. Sentinel hayvanlar 21 gün süre ile işletmede izlenecek ve klinik muayeneden geçirilecek, ölen tüm hayvanlar laboratuvarında incelenecektir.

12.3.6. Süre sonunda hayvanlardan kan ve dışkı numuneleri alınarak tavuk vebası yönünden analizleri yapılacaktır.

12.3.7. Hastalık sönüşünün yapılması ve analiz sonuçlarının da negatif olması durumunda işletme yeniden normal üretime geçebilecektir.

12.4. Avian influenza haricinde herhangi bir ihbarı mecburi hastalık çıkması durumunda iki üretim arasındaki temizlik ve dezenfeksiyon süresi en az 21 gün olacaktır.

13. KANATLI HAYVAN TAŞIMA ARAÇLARI

13.1. Kanatlı hayvan taşıyan araçlar ile sürücüleri İl Müdürlükleri tarafından kayıt altına alınacaktır.

13.2. Kanatlı hayvan nakil araçları için Ek-13'de yer alan Onay Belgesi, sürücüler için Ek-14'de yer alan Yeterlilik Belgesi İl müdürlükleri tarafından düzenlenecektir. Söz konusu belgeler kimlik kartı şeklinde de düzenlenebilir.

13.3. Kanatlı hayvan nakillerinde kullanılan araçlar ve sürücüler TÜRKVET'e Kanatlı Veri Tabanı menüsü altında yer alan ekrandan kaydedilecektir. Sürücü ve araç için düzenlenecek belgelerde yer alan tanımlama numaraları sistem tarafından otomatik olarak verilecektir.

13.4. Nakil araçları TÜRKVET'e kayıt edilirken damızlık, ticari etlik, yarka, çıkma, hindi gibi sınıflandırılacak ve araç sınıfının haricinde taşıma yapamayacaktır.

13.5. Veteriner sağlık raporu ve nakil beyannamesi düzenlenmesi için araçların ve sürücülerinin kayıt altına alınmış olması ve nakil öncesinde araç dezenfeksiyonunun Resmi Veteriner Hekim gözetiminde yapılması gerekmektedir.

14. İŞLETME DENETİMLERİ

14.1. Ticari amaçlı yumurta veya kanatlı hayvan üreten işletmeler ticari işletme olarak ele alınacak ve bu Talimatta belirtilen esaslar çerçevesinde etkin bir şekilde İşletme Denetim Ekibi tarafından denetlenecektir.

14.2. Bu Talimat gereğince tüm ticari işletmelerin kayıt altında olması zorunludur.

14.3. Denetlenecek işletme seçimi risk değerlendirmesi esasına göre yapılacaktır.

- 14.4.** İşletmelere bu Talimatın yayımından sonraki ilk hayvan girişi öncesinde yapılacak denetimin dışında yıllık olarak gerçekleştirilecek ve ilin işletme sayısının yıllık en az % 10'unu kapsayacak şekilde uygulanacak denetimler risk esaslı ve tesadüfi örnekleme göre yapılacaktır.
- 14.5.** Risk değerlendirmesi tespitinde aşağıdaki kriterler dikkate alınacaktır.
- 14.5.1.**Yakın zamanda ihbari mecburi kanatlı hastalığın görüldüğü işletmeler,
14.5.2. Bir önceki yılın denetim sonuçlarında problem tespit edilen işletmeler,
14.5.3. Sahibi değişen işletmeler,
14.5.4.İlaçları izin verilenden farklı kullanıldığına dair duyum alınan işletmeler,
14.5.5. Kalıntı izleme programı çerçevesinde yapılan kontrollerde problem tespit edilenler,
14.5.6.İl Müdürlüğünce işletmede kontrol yapılması gerekli görülen diğer nedenler.
- 14.6.** İşletme Denetim Ekibi, İl/İlçe Müdürlüklerinde görevli iki Veteriner Hekimden oluşacaktır. Yeter sayıda veteriner hekim bulunamaması durumunda veteriner hekim sorumluluğunda veteriner sağlık teknisyeni de görevlendirilebilecektir.
- 14.7.** İşletme denetim işlemleri ile kanatlılara ait Veteriner Sağlık Raporlarının düzenlenme işlemleri İşletme Denetim Ekibi tarafından gerçekleştirilecektir. Ayrıca Veteriner Sağlık Raporları düzenlenirken mutlaka işletme dosyasındaki sürüye ait belge ve kayıtlar da incelenecek ve inceleyen veteriner hekim tarafından bu belge ve kayıtların üzerine adı soyadı, inceleme tarihi ve görüldü ibaresi yazılarak imzalanacaktır. Kayıtlarda eksiklik görülmesi durumunda idari para cezası uygulanacak ve işletmede hayvan varsa nakline müsaade edilecek ancak kayıtlar tamamlanana kadar işletme sürüleri TURKVET sistemi Kanatlı Veri Tabanından pasif hale getirilerek işletmeye hayvan sevk edilmesi önlenir.
- 14.8.** İşletme Denetim Ekipleri, kanatlı kesimhanelerinde çalışan resmi/yetkilendirilmiş veteriner hekimler ve kanatlı kesimhane ve/veya kombinalarına bağlı çalışan ve işletmelerin takibinden sorumlu/sözleşmeli veteriner hekimlerle sıkı bir işbirliği oluşturacaklardır.
- 14.9.** İşletmelerin, İşletme Denetim Ekibi tarafından denetlenmesi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.
- 14.8.1.**Denetlemede bu Talimatta belirtilen İşletme Sahipleri/İşletmecilerinin Uyması Gereken Kurallar göz önünde bulundurulacaktır.
- 14.8.2.**Denetimlerde işletme tipine göre EK-2a veya Ek-2b'de yer alan İşletme Denetim Raporu kullanılacaktır. İşletme Denetim Raporu iki nüsha doldurulacak, bir nüshası işletmede bırakılacak, bir nüshası ise İl/İlçe Müdürlüğünde bulundurulacaktır. İşletme denetim raporunun altına tespit edilen eksiklikler için belirlenen eksikliğin türüne göre makul bir süre süre verilecek ve süre sonunda tekrar denetlenecektir.
- 14.8.3.**İşletme Denetim Ekibi tarafından işletmeye/kümeşe ait belge ve kayıtlar da incelenecek ve İşletme Denetim Ekibi bu belge ve kayıtların üzerine adını soyadını, denetleme tarihini ve görüldü ibaresini yazarak imzalayacaktır.

15. YAPTIRIMLAR

- 15.1.** Bu Talimatta belirtilen kayıtları tutmayan, gerekli bilgi ve belgeyi vermeyen ve denetimde gerekli kolaylığı göstermeyen işletme sahiplerine 5996 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi gereği yasal işlem uygulanır.
- 15.2.** Bu Talimatta belirtilen biyogüvenlik önlemlerini almayan işletme sahiplerine 5996 sayılı Kanun'un 41 inci maddesi birinci fıkrası (a) bendi gereği yasal işlem uygulanır.

15.3. İşletmelerde çıkan bulaşıcı hayvan hastalığı ya da sebebi belli olmayan hayvan ölümlerini bildirmeyen işletme sahiplerine, sorumlu veteriner hekimlere 5996 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereği yasal işlem uygulanır. Ayrıca hastalığı bildirmeyen, yanlış ya da eksik beyanda bulunan veteriner hekim bağlı bulunduğu Veteriner Hekimler Odasına bildirilir.

15.4. Kayıtsız olarak faaliyet gösteren işletmelerin tespiti durumunda 5996 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereği yasal işlem uygulanır. Bu işletmelerdeki ürünler ile hayvanlar ise yine 5596 sayılı Kanun'un 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi gereği itlaf ve imha edilir.

15.5. Çıkma tavukları sevk edildiği yerden başka bir yere götüren kişilere 5996 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi gereği yasal işlem uygulanır. Hayvanlar ise doğrudan kesime gönderilir.

16. YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGELER

16.1. 2006-10 ve 2007-37 sayılı Kanatlı Sektörü Canlı Üretim Faaliyetlerinin Denetimi Genelgesi yürürlükten kaldırılmıştır.

17. YÜRÜRLÜK

17.1. Bu Talimatın Kanatlı Hayvan Taşıma Araçları maddesi 01.01.2016 tarihinde diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

KANATLI İŞLETMELERİ FAALİYET RAPORU

İLİ :
DÖNEMİ : I. Dönem (Ocak-Haziran) II. Dönem (Temmuz-Aralık)
YILI :

A-KANATLI İŞLETMELERİNİN SAYISI

KULUÇKAHANE	DAMIZLIK			TİCARİ ETLİK			YUMURTACI		
	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam İşletme Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam İşletme Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam İşletme Kapasitesi (adet)

B-PROGRAM VE GERÇEKLEŞME

	PROGRAM	GERÇEKLEŞME
Denetlenecek/Denetlenen İşletme Sayısı		

C-TESPİT EDİLEN PROBLEMLER VE YAPILAN İŞLEMLER (Maddeler halinde yazılacaktır.)

KAPALI SİSTEM İŞLETME DENETİM RAPORU
(2 nüsha doldurulacaktır)

GENEL BİLGİLER:

İşletme Sahibinin Adı Soyadı :

Adresi :

Telefon ve Faks Numarası :

İşletme ve İşletme No :

İşletmenin Kapasitesi :

Bağlı Çalıştığı Kesimhane ve/veya Kombina Adı :

Denetim Tarihi :

NOT: Denetim esnasında belge ve kayıtlar incelenerek, denetim yapan personel tarafından incelenen belge ve kayıtların üzerine adını, soyadını ve görüldü ibaresini yazarak imzalayacaktır.

1-TUTULMASI VE BULUNDURULMASI ZORUNLU OLAN KAYITLAR

	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1- İşletmeye konulan ve işletmeden çıkan hayvanların sevklerine ait belgeler veya fotokopileri var mı?			
2- İşletmeye gelen kanatlılar faaliyet onay belgesi ve sağlık sertifikası bulunan bir kuluçkahaneden mi geliyor. (Başka bir işletmeden gelmesi durumunda açıklama bölümüne yazılacaktır. İlgili işletmeye Kuluçkahane ve Damızlık Kanatlı İşletmeleri Yönetmeliğine göre işlem yapılması için ilgili İl Müdürlüğüne gerekli bilgilendirme yapılacaktır)			
3- Günlük olarak ölen hayvan sayısı, yem ve su tüketimi, canlı ağırlık artışı, yumurta verimi gibi asgari kayıtların tutulduğu her yetiştirme dönemi için kümes kartı tutuluyor mu?			
4- Kanatlılara uygulanan aşılamalara ait Aşılama Kayıt Belgesi ve Fatura/İrsaliye tutuluyor mu?			
5- İşletmeye giren kanatlıların, geldiği kuluçkahanede veya işletmede yapılan aşılama bilgilerini gösteren bir belge bulunuyor mu?			
6- Kanatlı aşılamalarına ait aşı etkinlik (bağışıklık) testleri yaptırılmış ise bunlara ait sonuç raporları bulunduruluyor mu?			
7- Kümeslerde kullanılan ilaçlara ait reçete ile İlaç Kayıt Belgesi ve Fatura/İrsaliye kayıtları tutuluyor mu?			
8- Kesimi Yapılacak Hayvanlara Ait Bilgi Formu düzenli olarak tutuluyor mu?			
9- Kanatlılarda Kullanılan Yem ile İlgili Tutulması Gereken Bilgiler Formu ile yemlere ait Fatura/İrsaliye bulunuyor mu?			
10-Ziyaretçi Kayıt Formu tutuluyor mu?			
11-İşletmelerde kullanılan suya ait resmi kurumda yaptırılan analiz raporu bulunuyor mu?			
12-Haşere, kemirici ve diğer zararlılara karşı mücadele için yapılan kayıtlar tutuluyor mu? (İstasyon çizimi, kullanılan ilaçlara ait fatura veya irsaliye, aktivasyon formu gibi)			
13-Herhangi bir kesimhane ve/veya kombina ile çalışan işletmelerin sözleşme örneği bulunuyor mu?			
14-Kanatlılarda çıkan hastalıkların teşhislerine ait veteriner raporu veya numune alma ve göndermeye ait belgeler ve laboratuvar sonuç raporları ile yapılan işlemlere ait bilgiler			

bulunduruluyor mu?			
15-İmha yapılmış ise Hayvan ve Hayvansal Kökenli Gıda İmha Tutanağı tutuluyor mu?			
16-Kalıntı İzleme Programı çerçevesinde işletmelerden kanatlı canlı hayvan, su ve yem numunelerinin alındığı Numune Alma Tutanaqları ve bunlara ait analiz sonuçları ile alınan numunede kalıntı ya da kullanımı yasak madde tespiti durumunda yapılan işlemler, alınan önlemlere ait belgeler bulunuyor mu?			

2. BİYOGÜVENLİK ŞARTLARI:

1- İşletme alanı ile ilgili şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- İşletme sınırları her türlü hayvan girişini engelleyecek şekilde tel örgü ya da çit ile çevrili mi?			
b- İşletme giriş kapısı sürekli kilitli tutuluyor mu?			
c- İşletme girişinde el ve ayak dezenfektanı, elbise değişimini sağlayacak özel bir bölüm var mı?			
d- İşletmelerde kullanılan ekipman ve malzemeler kuş ve diğer hayvanların girişinin engellendiği kapalı alanlarda saklanıyor mu?			
e- İşletme kapılarının önü ve çevresi uygun şekilde betonlanmış mı?			
f- İşletme alanına zorunlu giriş yapacak araçlar için temizlik ve dezenfeksiyonunu sağlayacak uygun ekipman veya sistem var mı?			
g- Yıkama suları kapalı drenaj sistemi ile bir fosseptik çukurunda toplanarak bertaraf ediliyor mu?			
h- Yağmur sularının işletme içinde ve kümes aralarında birikmemesi için drenaj sistemi var mı?			
i- İşletme alanında yem, çöp, ağaç, su birikintisi gibi yabancı kuşları cezbedecek oluşumlar var mı?			
j- Ölen hayvanların imhası için işletme kapasitesine uygun büyüklükte ve uygun yapıda ölü imha çukuru ya da yakma fırını var mı?			
k- İşletme alanında yetiştirilen türün haricinde kanatlı hayvan, av hayvanı, kedi ve köpek gibi hayvan var mı? Güvenlik açısından köpek bulunduruluyorsa bağlı mı?			
l- İçme suyu depoları ve su tankları sistemi dezenfekte edilebilir nitelikte mi?			
m- İşletmelede gübre çukuru varsa üstü kapalı mı?			

2- Kümesler ile ilgili şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Kümesler beton zeminli, kolay yıkanabilir tavan ve duvarlara sahip mi?			
b- Kümes girişlerinde el ve ayak temizlik ve dezenfeksiyonunun yapılabilmesi için çeşitli malzemelerin muhafaza edilebileceği servis odası var mı?			
c- Kemirgen ve haşere ile mücadele ediliyor mu?			
d- Kümeslere yabancı kuşların girmesini engelleyecek her türlü tedbir (kuş teli gibi) alınmış mı?			

3- Personel ve ziyaretçiler ile ilgili şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- İşletmede daima özel çalışma kıyafeti ve çizme giyiliyor mu?			
b- Personelin kümes içerisine girişinde ellerini yıkayacağı ve dezenfekte edeceği sistem var mı?			
c- Kümese girerken ve çıkarken kullanılacak dezenfektanlı ayak banyoları var mı?			
d- Ziyaretçiler için temiz kıyafet ve çizme var mı?			

4- Kemirgen kontrolü ve haşere mücadelesi için şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- İşletme ve kümes çevreleri temiz mi?			
b- İnşaat atığı veya çöpler ortamdan uygun şekilde uzaklaştırılıyor mu?			
c- Ortamda kemirgen ve haşerelere yuva olabilecek malzeme ya da atık yığınları var mı?			
d- İşletme binasına giren boruların girişleri tel ızgara ile kapatılmış mı?			
e- Kümes çevresi en az elli santimetre genişliğinde beton trotuar var mı? Kümes ara yolları beton, asfalt, taş döşeme veya benzer malzemeyle döşenmiş mi?			
f- Haşerelerin yuva yapabileceği çatlak ve yarıklar tamir edilmiş mi?			

5- Altlık materyalinin işletmeye naklinde aranacak şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Altlık materyalinin nakli tek kullanımlık ambalajlar ile yapılıyor mu?			
b- Altlık materyali ambalajı kullanım sonunda imha ediliyor mu?			
c- İşletme/kümes boşaldıktan sonra bütün altlık kümes içerisinden uzaklaştırılıyor mu? (görölmüş ise)			
d- Altlık işletmeten uzaklaştırılırken kullanılan araç kasası altlığı etrafa saçmayacak şekilde mi? (görölmüş ise)			

6- Kümes boşaltıldıktan sonra yapılacak temizlik ve dezenfeksiyon şartları:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Altlık çıkarıldıktan sonra kaba pislikler kazınıp süpürülüyor mu? (görölmüş ise)			
b- Tüm yüzeyler tazyikli su ile yıkanıp, organik kirlerin uzaklaştırılması için deterjan uygulaması yapılıyor mu? (görölmüş ise)			
c- Temizlik işleminden sonra kurutulup dezenfeksiyon yapılıyor mu? (görölmüş ise)			
d- Yemlik ve suluklar da uygun şekilde yıkanıp, dezenfekte ediliyor mu?			
e- Dezenfeksiyon sonrası altlık serilip kümes içerisinde kullanılacak ekipmanlar içeriye alındıktan sonra fumigasyon yapılıyor mu? (görölmüş ise)			

7- Salgın hastahkların engellenmesi amacı ile uyulması gereken şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Farklı yaş ve türdeki hayvanlar aynı işletmete bulunduruluyor mu?			
b- Sebebi bilinmeyen ölümler, ihbarı zorunlu hastahklar İl/İlçe Müdürlüğüne bildiriliyor mu?			
c- İşletmelerde kullanılan ekipmanlar ve diğer malzemeler başka işletmeler ile paylaşılıyor mu?			
d- Tüm ekipmanlar düzenli olarak temizlenerek ve dezenfekte ediliyor mu?			
e- Yem depolama sadece silo ile yapılıyor mu?			
f- Yem siloları yeniden doldurulmadan önce temizlenip fumige ediliyor mu?			

Denetim Sonrası Düşünceler:

Veteriner Hekim

Veteriner Hekim

İşletme Sorumlusu/Sahibi

AÇIK SİSTEM İŞLETME DENETİM RAPORU
(2 nüsha doldurulacaktır)

GENEL BİLGİLER:

İşletme Sahibinin Adı Soyadı :

Adresi :

Telefon ve Faks Numarası :

İşletme ve İşletme No :

İşletmenin Kapasitesi :

Bağlı Çalıştığı Kesimhane ve/veya Kombina Adı :

Denetim Tarihi :

NOT: Denetim esnasında belge ve kayıtlar incelenerek, denetim yapan personel tarafından incelenen belge ve kayıtların üzerine adını, soyadını ve görüldü ibaresini yazarak imzalayacaktır.

1-TUTULMASI VE BULUNDURULMASI ZORUNLU OLAN KAYITLAR

	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1- İşletmeye konulan ve işletmeden çıkan hayvanların sevklarine ait belgeler veya fotokopileri var mı?			
2- İşletmeye gelen kanatlılar faaliyet onay belgesi ve sağlık sertifikası bulunan bir kuluçkahaneden mi geliyor. (Başka bir işletmeden gelmesi durumunda açıklama bölümüne yazılacaktır. İlgili işletmeye Kuluçkahane ve Damızlık Kanatlı İşletmeleri Yönetmeliğine göre işlem yapılması için ilgili İl Müdürlüğüne gerekli bilgilendirme yapılacaktır)			
3- Günlük olarak ölen hayvan sayısı, yem ve su tüketimi, canlı ağırlık artışı, yumurta verimi gibi asgari kayıtların tutulduğu her yetiştirme dönemi için kümes kartı tutuluyor mu?			
4- Kanatlılara uygulanan aşılamalara ait Aşılama Kayıt Belgesi ve Fatura/İrsaliye tutuluyor mu?			
5- İşletmeye giren kanatlıların, geldiği kuluçkahanede veya işletmede yapılan aşılama bilgilerini gösteren bir belge bulunuyor mu?			
6- Kanatlı aşılamalarına ait aşı etkinlik (bağışıklık) testleri yaptırılmış ise bunlara ait sonuç raporları bulunduruluyor mu?			
7- Kümeslerde kullanılan ilaçlara ait reçete ile İlaç Kayıt Belgesi ve Fatura/İrsaliye kayıtları tutuluyor mu?			
8- Kesimi Yapılacak Hayvanlara Ait Bilgi Formu düzenli olarak tutuluyor mu?			
9- Kanatlılarda Kullanılan Yem ile İlgili Tutulması Gereken Bilgiler Formu ile yemlere ait Fatura/İrsaliye bulunuyor mu?			
10-Ziyaretçi Kayıt Formu tutuluyor mu?			
11-İşletmelerde kullanılan suya ait resmi kurumda yaptırılan analiz raporu bulunuyor mu?			
12-Haşere, kemirici ve diğer zararlılara karşı mücadele için yapılan kayıtlar tutuluyor mu? (İstasyon çizimi, kullanılan ilaçlara ait fatura veya irsaliye, aktivasyon formu gibi)			
13-Herhangi bir kesimhane ve/veya kombina ile çalışan işletmelerin sözleşme örneği bulunuyor mu?			
14-Kanatlılarda çıkan hastalıkların teşhislerine ait veteriner raporu veya numune alma ve göndermeye ait belgeler ve laboratuvar sonuç raporları ile yapılan işlemlere ait bilgiler			

bulunduruluyor mu?			
15-İmha yapılmış ise Hayvan ve Hayvansal Kökenli Gıda İmha Tutanağı tutuluyor mu?			
16-Kalıntı İzleme Programı çerçevesinde işletmelerden kanatlı canlı hayvan, su ve yem numunelerinin alındığı Numune Alma Tutanaqları ve bunlara ait analiz sonuçları ile alınan numunede kalıntı ya da kullanımı yasak madde tespiti durumunda yapılan işlemler, alınan önlemlere ait belgeler bulunuyor mu?			

2. BİYOGÜVENLİK ŞARTLARI:

1- İşletme alanı ile ilgili şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Hayvanların belli zamanlarda içeri girmeleri için uygun yapıda kapalı bir barınak var mı?			
b- İşletme çevresi temiz tutuluyor mu?			
c- Hayvanların gezinti alanının etrafı tel veya çit ile üstü ise yabancı hayatta teması kesecek şekilde tel veya ağ gibi başka bir yapı malzemesi ile kapatılmış mı?			
d- İşletme giriş kapısı sürekli kilitli tutuluyor mu?			
e- İşletme girişinde el ve ayak dezenfektanı, elbise değişimini sağlayacak bir bölüm var mı?			
f- İşletmelerde kullanılan ekipman ve malzemeler kuş ve diğer hayvanların girişinin engellendiği kapalı alanlarda saklanıyor mu?			
g- İşletme alanına zorunlu giriş yapacak araçlar için temizlik ve dezenfeksiyonunu sağlayacak uygun ekipman veya sistem var mı?			
h- Yağmur sularının işletme içinde ve kümes aralarında birikmemesi için drenaj sistemi var mı?			
i- İşletme alanında yem, çöp, ağaç, su birikintisi gibi yabancı kuşları cezbedecek oluşumlar var mı?			
j- Ölen hayvanların imhası için işletme kapasitesine uygun büyüklükte ve uygun yapıda ölüm imha çukuru ya da yakma fırını var mı?			
k- İşletmede bulunan yemlik ve suluklar uygun şekilde yıkanıp, dezenfekte edilmelidir			
l- İşletme alanında yetiştirilen türün haricinde kanatlı hayvan, av hayvanı, kedi ve köpek gibi hayvan var mı? Güvenlik açısından köpek bulunduruluyorsa bağlı mı?			
m- İçme suyu depoları ve su tankları sistemi dezenfekte edilebilir nitelikte mi?			
n- Kemirgen ve haşere ile mücadele ediliyor mu?			

2- Personel ve ziyaretçiler ile ilgili şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- İşletmede daima özel çalışma kıyafeti ve çizme giyiliyor mu?			
b- Personelin işletme içerisine girişinde ellerini yıkayacağı ve dezenfekte edeceği sistem var mı?			
c- İşletmeye girerken ve çıkarken kullanılacak dezenfektanlı ayak banyoları var mı?			
d- Ziyaretçiler için temiz kıyafet ve çizme var mı?			

3- Kemirgen kontrolü ve haşere mücadelesi için şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- İnşaat atığı veya çöpler ortamdan uygun şekilde uzaklaştırılıyor mu?			
b- Ortamda kemirgen ve haşerelere yuva olabilecek malzeme ya da atık yığınları var mı?			

4- Salgın hastalıkların engellenmesi amacı ile uyulması gereken şartlar:	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
a- Farklı yaş ve türdeki hayvanlar aynı işletmete bulunduruluyor mu?			
b- Sebebi bilinmeyen ölümler, ihbarı zorunlu hastalıklar İl/İlçe Müdürlüğüne bildiriliyor mu?			
c- İşletmelerde kullanılan ekipmanlar ve diğer malzemeler başka işletmeler ile paylaşılıyor mu?			
d- Tüm ekipmanlar düzenli olarak temizlenerek ve dezenfekte ediliyor mu?			
e- Yem depolama kontaminasyona neden olmayacak şekilde yapılıyor mu?			

Denetim Sonrası Düşünceler:

Veteriner Hekim

Veteriner Hekim

İşletme Sorumlusu/Sahibi

HAYVANLARA UYGULANAN VETERİNER İLAÇLARI İÇİN KAYIT BELGESİ

İşletme No:

SAYFA:

Hayvanların			Reçete Numarası ve Uygulanan İlaçlar	UŞM=Uygulama Şekli ve Miktarı:					İlaç Kalıntı Arınma Süresi (İ.K.A.S)	Uygulayan Kişinin Adı
Türü	Sayısı	Kümes No		Kas içi (Kİ)	Damar içi(Dİ)	Deri Altı (DA)	Yem			
1-				Tarih	Tarih	Tarih	Tarih	Tarih		
				UŞM	UŞM	UŞM	UŞM	UŞM		
2-				Tarih	Tarih	Tarih	Tarih	Tarih		
				UŞM	UŞM	UŞM	UŞM	UŞM		
3-				Tarih	Tarih	Tarih	Tarih	Tarih		
				UŞM	UŞM	UŞM	UŞM	UŞM		
4-				Tarih	Tarih	Tarih	Tarih	Tarih		
				UŞM	UŞM	UŞM	UŞM	UŞM		

**İNSAN TÜKETİMİNE SUNULAMAYACAK
HAYVAN VE HAYVANSAL KÖKENLİ GIDA İMHA TUTANAĞI**

İmhanın Sebebi	İlaç Kullanımından Dolayı İmha Edilmesinde İlaç Kayıt Belgesinin Sayfa Numarası/Satır Sırası	Hayvan veya Gıda Elde Edilen Hayvanların Türü, Sayısı Ve Kimliği (Sürü No)	İmha Edilen Hayvan veya Gıdanın Cinsi	Miktarı (Adet, kg, lt)	İmha Edilen Gıdanın Elde Edildiği İlk Tarih	İmha Edilen Gıdanın Elde Edildiği Son Tarih	Hayvan veya Gıda Başka Şekilde Değerlendirilmişse Şekli	İmha Tarihi	İmha Eden Kişinin Adı Ve İmzası

NOTLAR:

- Gıda İmha Tutanağı, Veteriner İlaç Kayıt Belgesi tarafından teyid edilmelidir.
- Kalıntıya sebep olan ilaç uygulamasının devam ettiği süre boyunca ve son ilaç uygulamasından sonra ilaç kalıntı arınma süresi (i.k.a.s.) boyunca elde edilen hayvani gıdalar insan tüketimine sunulmayacaktır.

KESİME GÖNDERİLEN KANATLI HAYVANLARA AİT BİLGİ FORMU

İşletme Sahibinin Adı-Soyadı	
Hayvan Türü	
Kesime Gönderilecek Hayvan Sayısı	
İşletme ve Kümes No	
Adresi	
Hayvanların Beslenmesinde Kullanılan Yemlerin Alındığı Firma İsimleri	
Yem Katkı Maddelerinin İsimleri İle Kullanıma Başlanma ve Bitiş Tarihleri	<u>Adı</u> _____ <u>Başlangıç Tarihi</u> _____ <u>Bitiş Tarihi</u> _____
Hayvanlara Uygulanan Tıbbi Müstahzarlar ve Uygulama Tarihleri	<u>Adı</u> _____ <u>Uygulama Tarihi</u> _____
Yapılan Aşıların İsmi, Tipi ve Uygulama Tarihleri	<u>Adı</u> _____ <u>Tipi (Canlı/Ölü)</u> _____ <u>Uygulama Tarihi</u> _____
Kümeden Sorumlu Veteriner Hekimin Hayvanların Sağlığı Hakkındaki Değerlendirmesi ve Varsa Laboratuvar Sonuçları	
Planlanan Kesim Tarihi	

Sorumlu Veteriner Hekim veya İşletme Sorumlusu
(Adı soyadı-Tarih-İmza)

**KANATLI KOMBİNA ve/veya KESİMHANELERLE SÖZLEŞMELİ OLARAK ÇALIŞAN
İŞLETMELERE AİT BİLGİ FORMU**

KESİMHANE ve/veya KOMBİNA ADI:

İLİ :

AY :

İLÇE ADI	İŞLETME SAHİBİNİN ADI SOYADI	ADRESİ	TELEFON-FAKS NO	KÜMES NUMARALARI	İŞLETME KAPASİTESİ	SORUMLU VETERİNER HEKİM	KESİMİN YAPILACAĞI KESİMHANE/ KOMBİNA

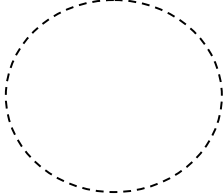
NOT: Her ayın ilk haftasında işletmelerin idari olarak bağlı bulunduğu İl ve İlçe Müdürlüğüne bildirilecektir.

Firma Yetkilisi
Adı Soyadı
Tarih
İmza

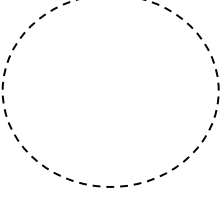

KANATLI HAYVAN NAKİL ARAÇLARI ONAY BELGESİ

Aracın Tanımlama Numarası:		
Plaka Numarası:		
Ruhsat Numarası:		
GPS sistemi ile teçhiz edilmiştir EVET HAYIR		
Nakliyesine izin verilen hayvan türü (damızlık, ticari etlik, yarka, çıkma ya da hindi)		
BELGEYİ VEREN .....İl Müdürlüğü		
Telefon	Faks	Elektronik Posta
Tarih	İl	
Resmi Mühür		
		
Yetkilinin Adı ve Soyadı, İmza		

KANATLI HAYVAN NAKİL ARACI SÜRÜCÜSÜ İÇİN YETERLİLİK BELGESİ

Sürücünün Tanımlama Numarası:		
TC Kimlik No:		
Adı:		
Soyadı:		
Doğum Tarihi:	Doğum Yeri:	Uyruğu:
Adresi:		
YETERLİLİK BELGESİNİ VEREN .....İl Müdürlüğü		
Telefon	Faks	Elektronik posta
Tarih	İl	
Resmi Mühür 		Yetkilinin Adı ve Soyadı, İmza